

Setembre social | Actualitzat el 29/10/2020 a les 23:05

Eixarcolant, arrencant les males herbes d'un model productiu caducat

L'entitat de l'Anoia ha professionalitzat part de les seves tasques amb la constitució d'una cooperativa la tardor de 2019 | Eixarcolant treballa per la constitució del Parc Agrari de la Conca d'Òdena, que ha de permetre un canvi de model productiu i ser una font de dinamització econòmica

Treballs agraris en un dels horts d'Eixarcolant

Eixarcolant és un projecte cooperatiu de la comarca de l'Anoia, tot i que el ressò dels seus projectes així com les seves publicacions han anat despertant l'interès a molts racons del territori català. Eixarcolar, com defineix el diccionari, fa referència a la següent acció: «Arrencar les males herbes dels camps sembrats, dels horts, etc.». I aquesta definició ja ens avisa que aquest és un projecte molt singular que, com a objectiu principal, treballa per la recuperació dels usos tradicionals de la vegetació com a eina bàsica per afavorir el desenvolupament d'un model agroalimentari més sostenible, saludable i just.

Ara fa cinc anys, un grup de persones interessades amb el territori van engegar la primera Jornada Gastronòmica de les Plantes Oblidades. D'aquella grata i exitosa experiència, i amb la voluntat de consolidar el projecte i dotar-se de més recorregut que el de la jornada gastronòmica, es va crear l'entitat sense ànim de lucre Eixarcolant. Des d'aleshores no ha parat de créixer i d'organitzar una gran diversitat d'actes i publicacions amb un caràcter obert, transversal i d'un

caire absolutament voluntari.

Foto de família dels socis d'Eixarcolant a la seva seu de Jorba

Eixarcolant són moltes persones. És fruit de la col·laboració de diverses persones d'àmbits com la biologia, l'enginyeria, el comerç, la medicina, la pagesia, i un munt més que des del seu coneixement o interès formen part del projecte. El seu ràpid creixement, així com el volum de feina que s'ha anat generant durant aquests anys, els va obligar a pensar amb la possibilitat d'obrir una nova via de treball que permetés dedicar-hi més esforços i temps sense malmetre la idea original de l'entitat.

Aquesta premissa, amb la idea d'augmentar la dedicació i desenvolupament del projecte, va posar sobre la taula la remuneració de les hores de recerca, organització o comunicació, entre altres feines. I van sorgir dues possibilitats; contractar persones des de l'entitat o fer una aposta per un model econòmic que, atenint-se a la transversalitat, la transparència o el control dels salaris, casava millor amb la filosofia del projecte: una cooperativa.

El programa pel foment de l'ocupació Singulars va ser l'impuls que en aquell moment va empènyer a constituir la cooperativa durant la tardor del 2019, per així poder optar als seus avantatges. Per procedir amb les majors garanties, van comptar amb l'acompanyament de l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central, que va aportar els seus coneixements per orientar i guiar el projecte, i per ajudar en els tràmits administratius.

Assemblea d'Eixarcolant

Ara la cooperativa, que porta el mateix nom, Eixarcolant, treballa de la mà de l'entitat, i juntes pedalen per aquest nou model agroalimentari mitjançant la recuperació i ús de les espècies oblidades. L'entitat, en les seves reunions de junta obertes a tots i totes les sòcies, tracta aquells projectes de caràcter voluntari i transversal com ara la Jornada o el Concurs de Receptes, i també decideix sobre els aspectes claus de la resta de propostes. La cooperativa es relaciona amb l'entitat sotmetent-se a les decisions democràtiques que aquesta pren i desenvolupa les àrees de treball basades en la recerca, la divulgació i el desenvolupament de productes i assessorament.

La cooperativa té nou socis treballadors, malgrat que no tots fan jornades laborals senceres. Treballen, en part, a les instal·lacions d'un dels socis cedides al projecte. Aquí hi tenen màquines per tallar llavors, una cambra frigorífica, una zona de magatzem i material i una altra sala que fa d'oficina. En la seva opinió, el fet de disposar d'un espai físic ha estat clau per al projecte. Un dels aspectes més interessants és la cessió de terrenys agrícoles per al desenvolupament de la seva activitat. Distribuïts en diverses poblacions de la comarca de l'Anoia, Eixarcolant disposa d'hortos cedits pels seus propietaris a les poblacions de Jorba, Carme, Capellades o Santa Maria de Miralles. L'associació no disposa de cap propietat, ara per ara totes les instal·lacions han estat cedides per al seu ús i les despeses que es generen per raó de l'activitat són sufragades per la cooperativa.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=ceWQL01XT5g>

Aquest projecte cooperatiu també vol tenir un paper dins l'economia social i solidària, ser una eina que ajudi a revertir certs models de consum, així com les relacions socials i laborals establertes des de projectes empresarials convencionals. Aquest és un dels motius pels quals prioritzen les seves relacions professionals amb d'altres projectes cooperatius, associacions o entitats arrelades al territori i que tenen en compte molts dels aspectes de l'economia social. Com ara la cooperativa sense ànim de lucre Tres Cadires, l'associació Corremarges, La Sobirana cooperativa, el projecte gastroetnobotànic Menjamiques o la cooperativa agroecològica L'Aresta.

L'arrelament amb la comarca els ha permès acostar-se a diferents agents del territori per poder oferir els seus serveis. Com ara al sector de la restauració, on subministren part dels seus productes a diferents restaurants i menjadors escolars. En opinió de Marc Talavera, un dels socis d'Eixarcolant, aquests «són uns prescriptors molt bons, ja que afavoreixen un canvi de model a partir d'engegar la cadena del consumidor, el venedor i el cultivador». «D'aquesta manera es crea la necessitat i se'n fa molta pedagogia», afegeix. Tot i que també esmenta la impossibilitat d'oferir aquests serveis més enllà, ja que «fer-ho exigiria una infraestructura més gran».

Marc Talavera en una de les sortides etnobotàniques organitzades per Eixarcolant

Un dels projectes de futur més rellevants és l'aposta per la constitució del Parc Agrari de la Conca d'Òdena. Un projecte que, per evitar que hi hagi una major uniformització del paisatge a causa de la intensificació de l'agricultura i la desaparició dels petits agricultors, vol invertir en eines que permetin canviar el model productiu i de consum de la població. L'objectiu general del Parc Agrari és afavorir el desenvolupament d'un model agroalimentari basat en la qualitat i la proximitat.

Els seus estudis de recerca han identificat que el punt clau per iniciar aquest canvi és incidir en el productor. «Si es produeix de forma diferent i es comercialitza de forma diferent, això es pot arribar a traduir en canvis en el paisatge que incideixen en un entorn més ric», opina Marc Talavera. També volen que això promogui canvis en els productes que els veïns poden trobar als comerços. I per tant això també pot revertir en altres aspectes com la qualitat de l'alimentació i altres objectius de desenvolupament sostenible com la temporalitat o la lluita contra el canvi climàtic.

Detall d'unes ortigues, unes de les plantes silvestres comestibles amb què treballa Eixarcolant

El parc agrari pretén que les administracions, com a part essencial per incidir en aquest canvi, hi col·laborin. L'objectiu és, segons Talavera, que «entenguin que el territori proveeix d'una sèrie de serveis proporcionats per l'ecosistema molt importants i que pot ser una font de dinamització econòmica». Per això Eixarcolant reclama als ajuntaments que destinin recursos econòmics per a projectes de dinamització basats en el coneixement i la transformació del model productiu. En aquest cas l'ens aglutinador és el Consell Comarcal de l'Anoia, que ara per ara treballa per constituir un model de governança amb els quatre actors que principalment formaran part del parc agrari: el sector del comerç, el del lleure i turisme, productors i administració local.

Article publicat en col·laboració amb l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central